

## The Study of the Semantic Field of Legal Terminology in Persian Language

Nagla Ismail Mohamed

[hooraliali123@gmail.com](mailto:hooraliali123@gmail.com)

Nahla Daoud Salman

[NahlaSalmam@colang.uobaghdad.edu.iq](mailto:NahlaSalmam@colang.uobaghdad.edu.iq)

College of Languages \ University of Baghdad \ Department of Persian Language

DOI: [10.31973/aj.v2i138.1737](https://doi.org/10.31973/aj.v2i138.1737)

### Abstract:

In this research, the Researcher studied the legal words in the legal documents and then studied the statement of the relationship between these words According to the theories. Also, the researcher uses the Descriptive analytical method for these terminologies found in the legal Iranian documents. The goal of this study to aim the meaning of a lot of special terminologies that would help the translator during the work.

**Keywords:** legal words, administrative documents, official documents.

### دراسة المجال الدلالي للاصطلاحات القانونية في اللغة الفارسية

الباحثة نجلاء إسماعيل محمد

أ.م.د. نهلة داود سلمان .

كلية اللغات / جامعة بغداد / قسم اللغة الفارسية

كلية اللغات / جامعة بغداد / قسم اللغة الفارسية

[hooraliali123@gmail.com](mailto:hooraliali123@gmail.com)

[NahlaSalmam@colang.uobaghdad.edu.iq](mailto:NahlaSalmam@colang.uobaghdad.edu.iq)

### (مُلَخَّصُ البَحْثِ)

تناول الباحث في هذا البحث الدراسة الدلالية للكلمات القانونية في الوثائق والمستندات الإدارية القانونية ومن ثم بيان العلاقات الدلالية بين هذه الكلمات وفقا لما جاء في نظريات الحقول الدلالية. وقد استخدم الباحث في هذا البحث المنهج التحليلي الوصفي لدراسة هذه المصطلحات الموجودة في الوثائق الرسمية الإيرانية. إنَّ الهدف من هذه الدراسة هو الحصول على كلمات كثيرة خاصة بكل حقل دلالي إلى جانب معرفة معانيها الدلالية التي تخدم المترجم في سوق العمل.

**الكلمات المفتاحية:** الكلمات القانونية، الوثائق الإدارية، المستندات الإدارية، الوثائق الرسمية.

## بررسی حوزه معنایی اصطلاحات قانونی در زبان فارسی

## چکیده:

پژوهنده در این تحقیق به بررسی معنایی واژگان حقوقی در اسناد اداری حقوقی پرداخته و روابط معنایی میان این کلمات را بر طبق آنچه در تئوری های حوزه های معنایی هست ، بیان می کند .

هدف این تحقیق ، دستیابی به کلمات بسیاری مخصوص هر حوزه معنایی می شود و معانی آنها را که در خدمت مترجم در بازار کار واقع شود ، بیان می کند .

## نظریه حوزه های معنایی:

حوزه های معنایی یا زمینه واژگانی : «منظور از زمینه ی معنایی یا زمینه ی واژگانی مجموعه ای از کلماتی که معنای آنها را با هم بسته می شود ( مربوط می شود ) و همیشه آنها را تحت لفظ کل جمع می شود . به عنوان مثال ، رنگ ها در زبان عربی در زیر اصطلاح کلی رنگ قرار گرفته اند و کلماتی مانند : قرمز ، آبی ، زرد ، سبز ، سفید را برمی گیرند .

اما دانشمند «اولمان» به این صورت معرفی کرد ، این یک بخش متکامل از مواد زبانی است که از حوزه خاصی از تخصص تعبیر می کند . ( **Ahmed mukhtar Omar** 1985: 79 ) « این فرآیند فقط امتداد دادن کارهایی است که زبان شناسان در دوران باستان انجام داده اند . لذا دیده می شود که میان فرهنگ های زمینه معنایی مدرن و فرهنگ های معنایی ( موضوعات ) باستانی شباهت هست و هر دو در تقسیم الفاظ به موضوعات متفق اند ، همچنین هر دو فرهنگ کلماتی که در مورد یک موضوع همت می گمارد . فرهنگ های معنایی باستان عبارت اند از :

۱- کتاب الصفات للنضر بن شميل

۲- کتاب المخصص لابن سیده

۳- کتاب المنجد في اللغة لكراع النمل

۴- کتاب خلق الانسان لثابت بن محمد بن أبي ثابت.

۵- الألفاظ لابن السكيت

## ۶- الغريب المصنف لابي عبيد

برای بعضی‌ها مخفی نیست که در کار عربی برخی از ایرادات وجود دارد که کارهای مدرن از آن جلوگیری می‌کند ، اما این افتخار را داشته است که در فکر کردن به چنین کارهایی یک رهبر باشد . « (Manal Abu Bakr Saeed Bawazir ,1327- )  
(1328: 26)

## روابط مفهومی در سطح واژه :

«این روابط در نظام معنایی زبان ، میان مفاهیمی به چشم می‌خورند که انگار مستقل از یکدیگرند . باید به این نکته توجه داشت که میان این روابط ارتباط تنگاتنگی وجود دارد و گاه تشخیص آنها و تمایز یکی از دیگری به سادگی صورت نمی‌گیرد . « (Safavid, )  
(1391:58)

## پرسامد ترین روابط مفهومی میان واژگان :

## - رابطه‌ی شمول معنایی ( Hyponym )

«رابطه‌ی میان یک مفهوم و مفهوم‌های تحت شمول آن است . معمولاً برای نشان دادن رابطه میان اعضای یک شمول معنایی از سه اصطلاح واژه‌ی شامل (superordinate) زیر شمول ( hyponym ) و هم شمول ( co-hyponym ) استفاده می‌کنند . برای مثال واژه‌ی گوسفند برای واژه‌های قوچ ، میش و بَره واژه‌ی شامل است و هر یک از این سه واژه از طرفی واژه زیر شمول گوسفند به حساب می‌آیند و از طرف دیگر با یکدیگر هم شمول تلقی می‌شوند ، چرا که تحت شمول یک واژه‌ی شامل اند . به این ترتیب میان تمام اینها با هم یک رابطه‌ی سلسله‌مراتبی برقرار است.» (Sharifi, )  
(Wardanjani, 1387:57)

## - هم‌معنایی ( synonymy )

«هم‌معنایی یا مترادف ، به حالتی گفته می‌شود که برای نشان دادن معنی یک واژه (های) دیگری استفاده می‌شود ، مانند گیتی ۱ جهان ؛ و از جایگزینی اینها در زنجیره‌ی گفتار تغییری در معنی حاصل نمی‌شود . « ( same source as before :57 )

## - هم‌آوا - هم‌نویسی ( homonymy )

«این رابطه بین الفاظ متشابه برقرار است که اتفاقاً هیچ رابطه‌ی مفهومی ای با یکدیگر ندارند . در سنت مطالعات ادبی ، هم آوا - هم نویسی تحت عنوان جناس تام معرفی می شود ، که یا به صورت واژه‌هایی با تلفظ یکسان مثل خوار و خار ، و واژه‌هایی با نویسه- ی مشابه مانند کِرم و کِرم ظاهر می شود . » (57: same source as before)

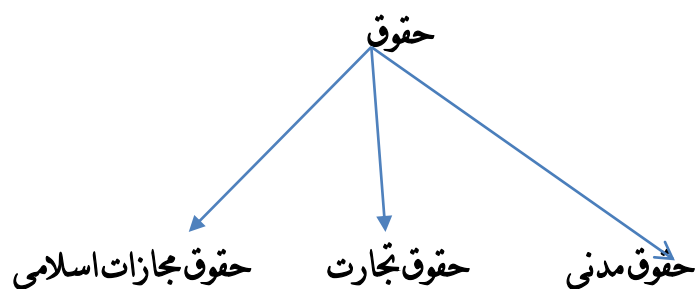
- چندمعنایی ( polysemy ) : شرایطی است که در آن یک واحد واژگانی از چند معنای مختلف برخوردار باشد ، مثل پُست : ارسال ، پُست : مقام .

- تقابل معنایی ( semantic opposition ) : اصطلاح تقابل در معنی شناسی عمداً به جای تضاد ( antonymy ) به کار می رود ، زیرا تضاد صرفاً گونه‌ای از تقابل معنایی است و شامل انواعی چون تقابل مدرج ، مکمل ، دوسویه ، جهتی ، واژگانی وضمنی می شود . (58-57: same source as before)

- جزعواژگی : این رابطه یکی از روابط مفهومی در سطح واژه‌های زبان است . مفهوم واژه‌ای مثل گل را در نظر بگیرید . مفهوم واژه‌هایی نظیر « گلبرگ ، کاسبرگ ، پرچم ، برچه » هرکدام جزئی از مفهوم واژه‌ای گل را تشکیل می دهند . (63: Safavid)

- تنافر : « تنافر همچنین به اندیشه نفی مانند تضاد مربوط می شود . و آن را در داخل زمین‌معنایی باشد . اگر ( أ ) شامل ( ب ) نباشد و ( ب ) الف را شامل نمی شود . یا به عبارت دیگر ، عدم شمول دو طرف است ، مانند رابطه میان گوسفند واسب ، گریه و سگ است . » (105: Ahmed mukhtar Omar)

ودیده می شود که قرار دادن واژگان حقوقی در زمینه های معنایی خود به صورت جمعی ، آنچه در باره آنها گفته می شود که کلمات پراکنده اند را انکار می کند . واین چیزی است که ما در این بررسی با مطالعه اصطلاحات حقوقی در زمینه های معنایی آن یاد خواهیم کرد

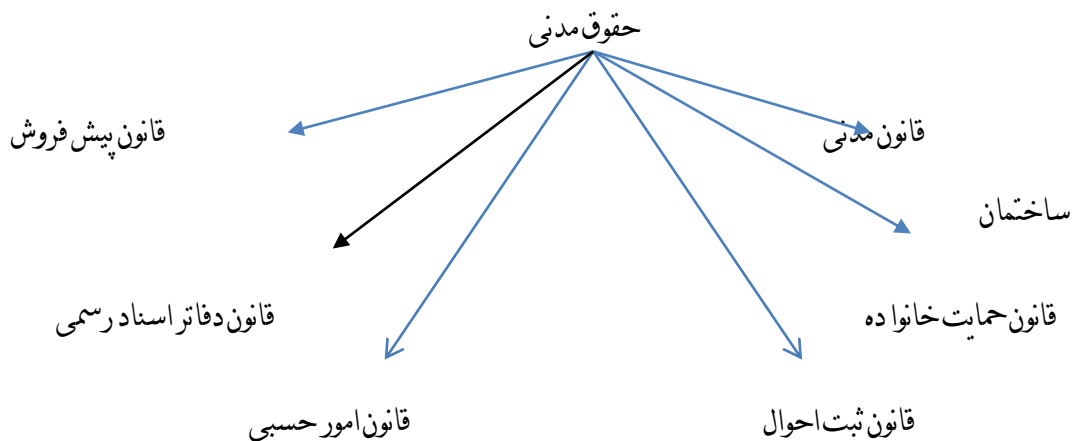


نمودار (۱-۱)

ما باید روابط را در این نمودار ( ۱-۱ ) بیان کنیم:

حقوق شامل حقوق مدنی ،حقوق مجازات اسلامی و حقوق تجارت است ، یعنی بین حقوق و حقوق مدنی و حقوق مجازات اسلامی و حقوق تجارت رابطه شمول معنایی وجود دارد، در مقابل ، بین حقوق مدنی و حقوق مجازات اسلامی رابطه تقابل معنایی رخ داده می شود و نیز میان حقوق مجازات اسلامی و حقوق تجارت هم رابطه تقابل معنایی پیدا می شود. اما اگر بخواهیم رابطه بین حقوق مدنی و واژه حقوق بیان کنیم ،درمی یابیم که بین حقوق مدنی و حقوق رابطه جزء از کل هست. علاوه براین ، بین حقوق مذکور در بالا و واژه حقوق رابطه جزء از کل یافته می شود .

حقوق مدنی دارای قوانین مختلف است ، آن را در نمودار ( ۲-۱ ) زیر توضیح خواهیم داد:



نمودار (۲-۱)

دراین نمودار ( ۲-۱ ) رابطه های مختلف هست و ما بتدریج آن ها را بیان خواهیم کرد.

بین حقوق مدنی وقوانینی که در بالا ذکرشده اند ،رابطه شمول معنایی رخ داده می شود، یعنی حقوق مدنی ،قانون مدنی ، قانون حمایت خانواده ، قانون ثبت اسناد و غیره دربرمی گیرد . رابطه بین قانون مدنی و قانون حمایت خانواده ،تقابل معنایی است ، و بین قانون امور حسبی وقانون دفاتر اسناد رسمی رابطه تقابل معنایی وجود دارد . علاوه براین ، بین قانون مدنی وقانون پیش فروش ساختمان هم رابطه تقابل معنایی به میان می آید .

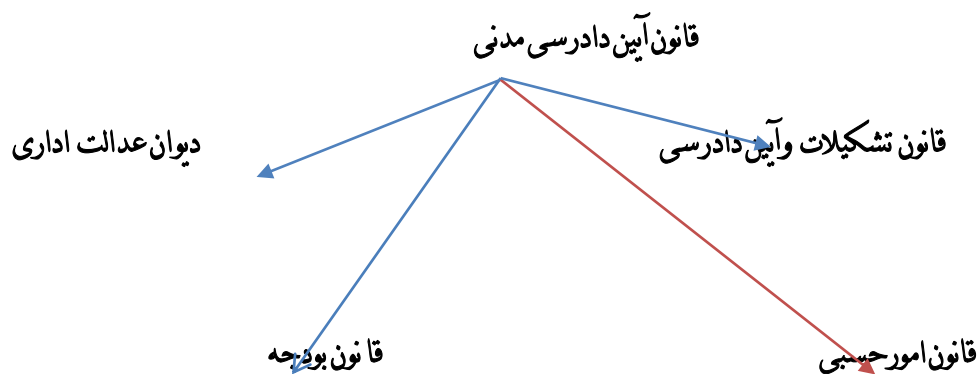
قانون مدنی ، قانون حمایت خانواده ، قانون ثبت احوال ، قانون امور حسبی ، قانون دفاتر اسناد رسمی وقانون پیش فروش ساختمان اجزائی از حقوق مدنی به شمارمی آیند ، یعنی

بین این‌ها و بین حقوق مدنی رابطه‌ای جزء از کل نمایان می‌شود. حقوق مدنی علاوه بر قانون‌هایی که در بالا مذکور است ، متضمن چند قانون دیگر می‌باشد :-

۱- قانون آیین دادرسی مدنی .

۲- قانون دادرسی کیفری .

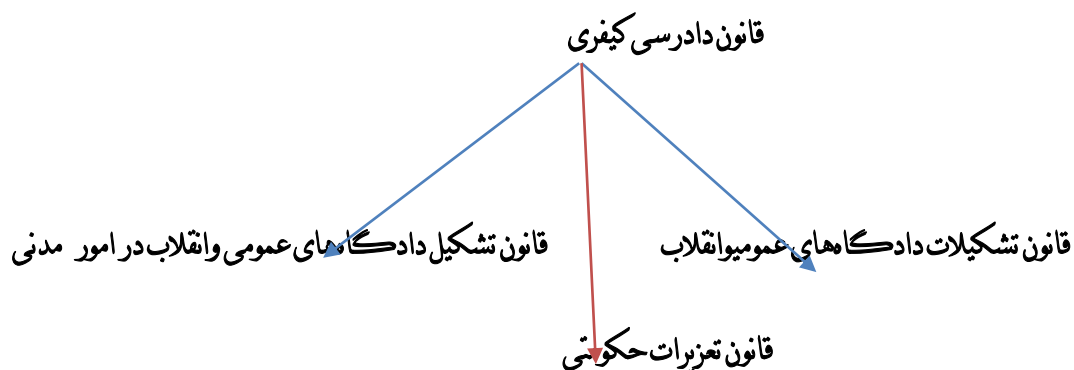
قانون آیین دادرسی مدنی شامل :



#### نمودار (۳-۱)

در نمودار ( ۳-۱ ) قانون آیین دادرسی مدنی شامل قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ، قانون امور حسبی ، قانون بودجه و قانون پولی و بانکی کشور می‌باشد ، یعنی بین قانون آیین دادرسی مدنی و بقیه قانون‌ها که در این نمودار ذکر شده اند ، رابطه‌ای شمول معنایی هست . بین قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و قانون امور حسبی رابطه‌ای تقابلی معنایی وجود دارد، و بین قانون بودجه و قانون پولی و بانکی کشور هم رابطه‌ای تقابلی معنایی ساخته می‌شود ، در مقابل اگر بخواهیم رابطه را بین قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و قانون آیین دادرسی مدنی بدانیم ، می‌بینیم که بین آن‌ها رابطه‌ای جزء از کل تولید می‌شود.

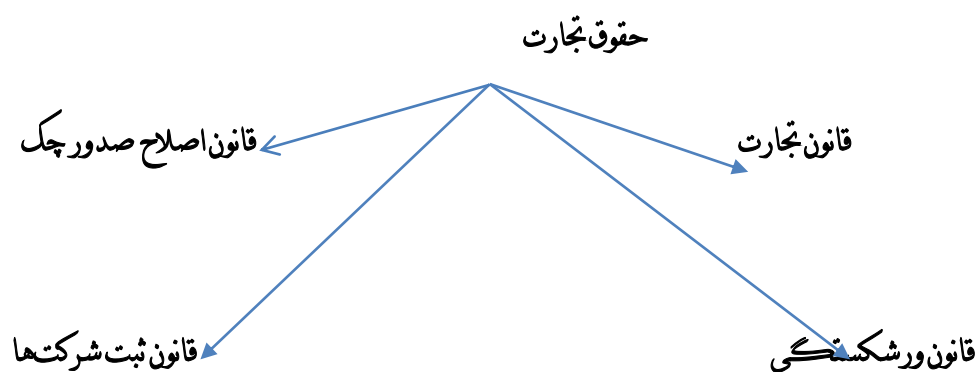
۲- قانون دادرسی کیفری همچنین دارای چند قانون است :



#### نمودار ( ۴-۱ )

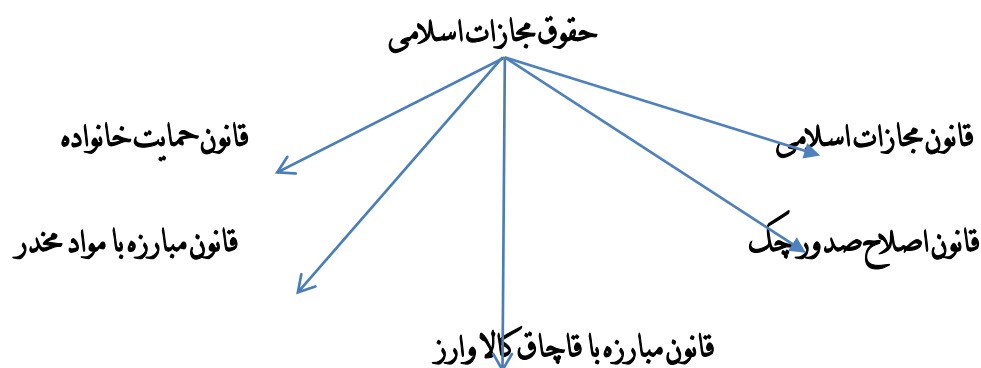
در نمودار بالای ( ۱-۴ ) می بینیم که بین قانون دادرسی کیفری و قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب و قانون تعزیرات حکومتی و قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب رابطه‌ای وجود دارد ، زیرا قانون دادرسی کیفری شامل قانون تعزیرات و قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی و قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی و قانون تعزیرات حکومتی رابطه‌ای (تضاد معنایی) پیدا می شود. در مقابل ، بین قانون تعزیرات حکومتی و قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب هم تقابل معنایی به نظر می آید . علاوه بر این ، قانون تشکیلات دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور عمومی جزئی از قانون دادرسی کیفری است ، یعنی بین آن‌ها رابطه‌ای جزء از کل ساخته می شود.

اما حقوق تجارت مثل بقیه حقوق دارای عده ای از قانون‌هایی است که به خود مربوط می شوند.



نمودار (۱-۵)

در نمودار بالا ی ( ۱-۵ ) یافته می شود که میان قانون تجارت و قانون ورشکستگی رابطه‌ای تقابل معنایی می یابیم، بین قانون ثبت شرکتها و قانون اصلاح قانون صدور چک هم رابطه‌ای تقابل معنایی هست . حقوق تجارت هم شامل قانون ورشکستگی ، قانون ثبت شرکتها و اصلاح قانون صدور چک است ، یعنی بین حقوق تجارت و بقیه قوانین مذکور رابطه‌ای شمول معنایی به نظر می آید . علاوه بر این ، قانون تجارت ، قانون ورشکستگی ، قانون اصلاح قانون صدور چک و قانون ثبت شرکتها جزء از حقوق تجارت به شمار می روند .

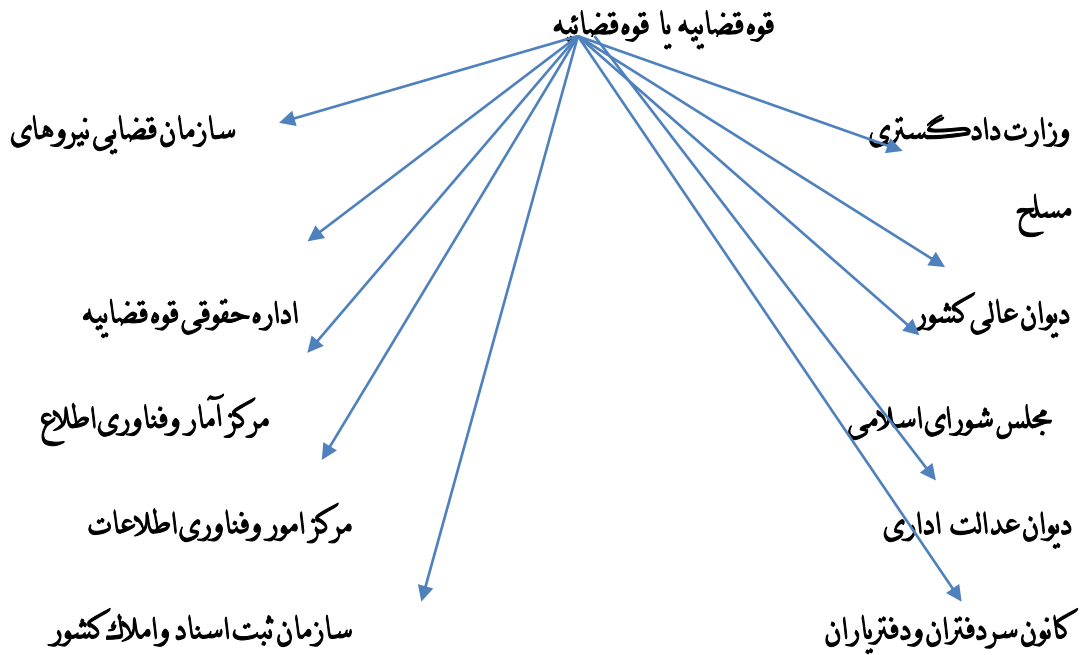


### نمودار (۱-۶)

اما در نمودار ( ۱-۶ ) حقوق مجازات مثل بقیه‌ی حقوق‌هاست که قانون‌های دیگر با خود می‌پیوندند

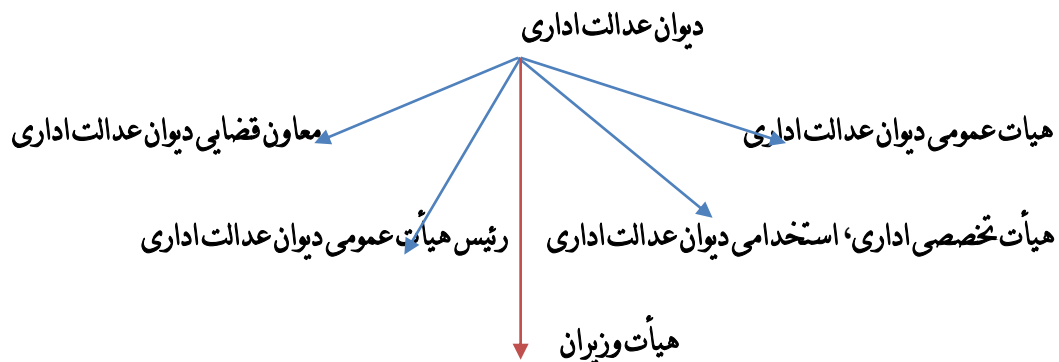
پیدامی‌کنیم که بین قانون مجازات اسلامی و قانون حمایت خانواده رابطه‌ی تقابلی معنایی تشکیل می‌شود، میان قانون اصلاح صدور چک و قانون مبارزه با مواد مخدر و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز هم رابطه‌ی تقابلی معنایی به نظر می‌رسد. و حقوق مجازات اسلامی مانند حقوق‌های دیگر متضمن عده‌ای از قانون‌های مختلف مانند : قانون مجازات اسلامی، قانون اصلاح صدور چک ، قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و قانون مبارزه با مواد مخدر و قانون حمایت خانواده است . یعنی بین حقوق مجازات اسلامی و بقیه‌ی قانون‌ها که در این نمودار یاد شده اند ، رابطه‌ی شمول معنایی ساخته می‌شود. علاوه بر این ، بین قانون مجازات اسلامی و قانون اصلاح صدور چک و قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و حقوق مجازات اسلامی رابطه‌ی جزء از کل وجود دارد .

به نظر می‌رسد که بین همه‌ی حقوق و قوانین که در بالا مذکور است رابطه‌ی شمول معنایی ، رابطه‌ی تقابلی معنایی و رابطه‌ی جزء از کل هست. علاوه بر این ، بعضی از قوانین مانند قانون امور حسبی در حقوق مدنی و قانون آیین دادرسی مدنی و قانون اصلاح صدور چک در حقوق تجارت و حقوق مجازات اسلامی مشترک و سهیم است.



#### نمودار (۷-۱)

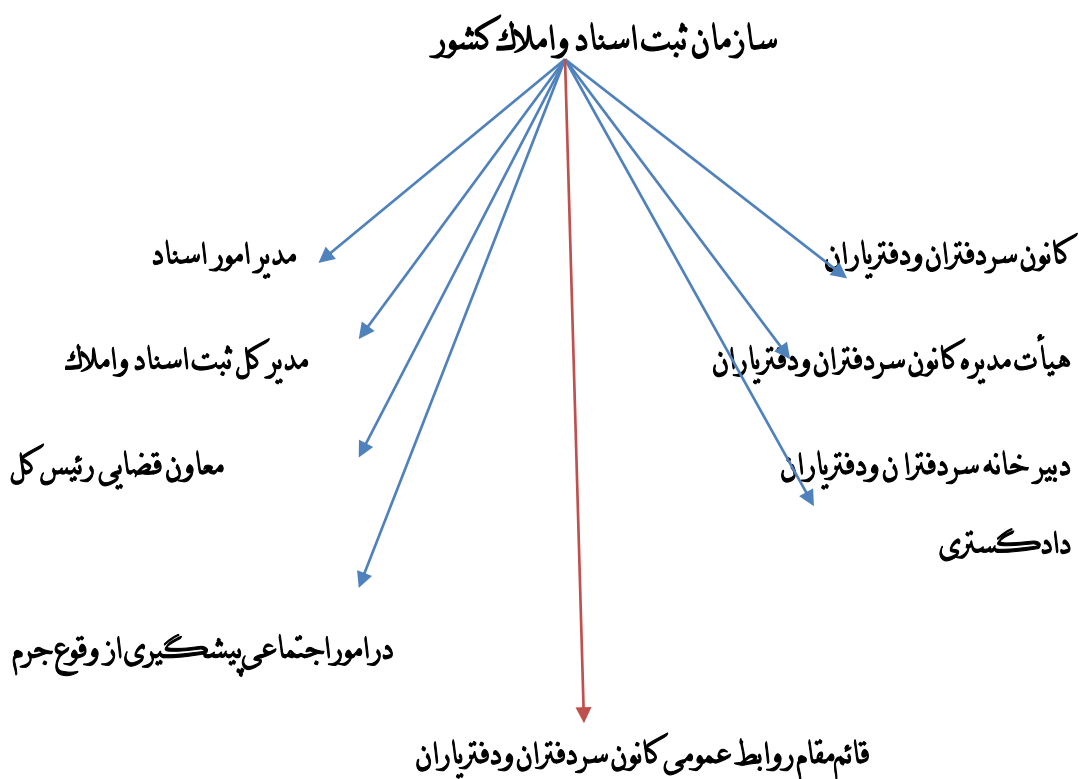
در نمودار بالای ( ۷-۱ ) پیدا می کنیم که قوه قضائیه شامل وزارت دادگستری و دیوان عدالت اداری و مجلس شورای اسلامی و غیره می باشد ، یعنی بین قوه قضائیه و آن ها رابطه شمول معنایی تولید می شود. ولیکن اگر بخواهیم رابطه های میان این اصطلاحات که در این نمودار هست ، به دست بیاوریم ، آنگاه می بینیم که رابطه بین وزارت دادگستری و دیوان عالی کشور تقابل معنایی وجود دارد . و بین مجلس شورای اسلامی و دیوان عدالت اداری هم تقابل معنایی به نظر می آید . و می بینیم که میان مرکز آمار و فناوری اطلاعات و مرکز امور حقوقی بین المللی رابطه تقابل معنایی ساخته می شود، لذا بین همه این ها رابطه تقابل معنایی است ، ولی بین وزارت دادگستری و دیوان عالی کشور ، دیوان عدالت اداری ، مجلس شورای اسلامی ، دیوان عدالت اداری ، کانون سردفتران و دفتریاران ، سازمان قضایی نیروهای مسلح ، اداره حقوقی قوه قضائیه ، و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بین قوه قضائیه رابطه جزء از کل به رخ داده می شود .



#### نمودار ( ۸-۱ )

در نمودار بالای ( ۸-۱ ) رابطه میان هیأت‌ها و مقامات دیوان عدالت اداری را توضیح خواهیم داد :-

دیوان عدالت اداری ، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و هیأت تخصصی اداری، استخدامی دیوان عدالت اداری و هیأت وزیران ، رئیس هیأت عمومی عدالت اداری و معاون قضایی عدالت اداری دربر می دارد . و در اینجا می بینیم که میان دیوان عدالت اداری و هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ، هیأت تخصصی اداری استخدامی دیوان عدالت اداری ، هیأت وزیران ، معاون قضایی دیوان عدالت اداری و رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری رابطه شمول معنایی وجود دارد. در مقابل ، بین هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ، هیأت تخصصی اداری، استخدامی دیوان عدالت اداری و هیأت وزیران رابطه تقابل معنایی پیدا می شود . و نیز می یافتیم که میان رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ، معاون قضایی عدالت اداری رابطه تقابل معنایی وجود دارد، علاوه براین ، بین دیوان عدالت اداری و معاون قضایی دیوان عدالت اداری و هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و هیأت تخصصی اداری استخدامی دیوان عدالت اداری و غیره رابطه جزء از کل هم به دست می آید.



نمودار ( ۹-۱ )

سازمان ثبت اسناد واملاک کشور مثل هر سازمان های دیگر است ، و آن ها را بصورت مفصل بررسی خواهیم کرد :

در نمودار بالای را می بینیم که می یابیم که میان سازمان ثبت اسناد واملاک کشور و کانون سردفتران ودفتریاران و هیات مدیره کانون سردفتران و دبیرخانه سردفتران و دفتریاران و مدیر امور اسناد و غیره از اصطلاحاتی که در این نمودار ذکر شده اند ، رابطهء شمول معنایی یافته می شود ، زیرا سازمان ثبت اسناد واملاک کشور شامل کانون سردفتران و دفتریاران ، هیأت مدیره کانون سردفتران و دفتریاران ، دبیرخانه سردفتران و دفتریاران ، قائم مقام روابط عمومی کانون سردفتران و دفتریاران ، معاون قضایی رئیس کل دادگستری استان در امور اجتماعی پیشگیری از وقوع جرم و مدیر کل ثبت اسناد و مدیر امور اسناد می باشد .

همچنین پیدا می کنیم که بین کانون سردفتران و دفتریاران ، هیأت مدیره کانون سردفتران و دفتریاران و دبیرخانه سردفتران و دفتریاران رابطهء تقابل معنایی به نظر می آید، و نیز بین مدیر امور اسناد و مدیر کل ثبت اسناد واملاک رابطهء تقابل معنایی هست . و دیده می شود که میان معاون قضایی رئیس کل دادگستری استان در امور اجتماعی پیشگیری از وقوع جرم و قائم مقام روابط عمومی کانون سردفتران و دفتریاران رابطهء تقابل معنایی ساخته می شود. کانون سردفتران و دفتریاران جزء از سازمان ثبت اسناد واملاک کشور یعنی بین آن ها رابطهء جزء از کل هست.

دیوان عالی کشور

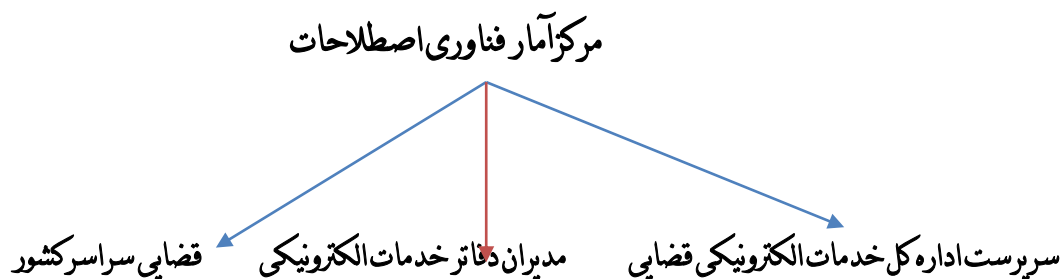


هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نمودار (۱-۹)

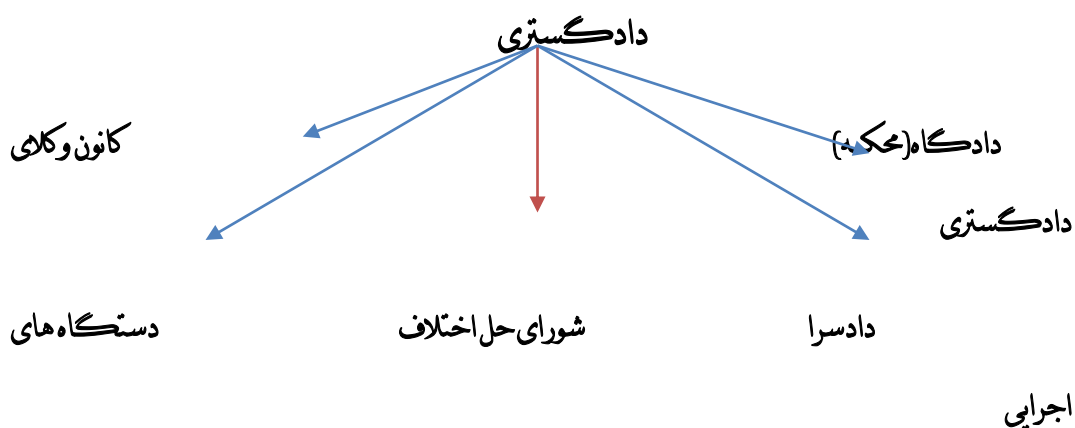
اما در نمودار بالای ( ۱-۹ ) می یابیم که بین دیوان عالی کشور و هیات عمومی دیوان عالی کشور رابطهء جزء از کل تولید می شود .

درباره مرکز آمار و فناوری اطلاعات صحبت می‌کنیم:



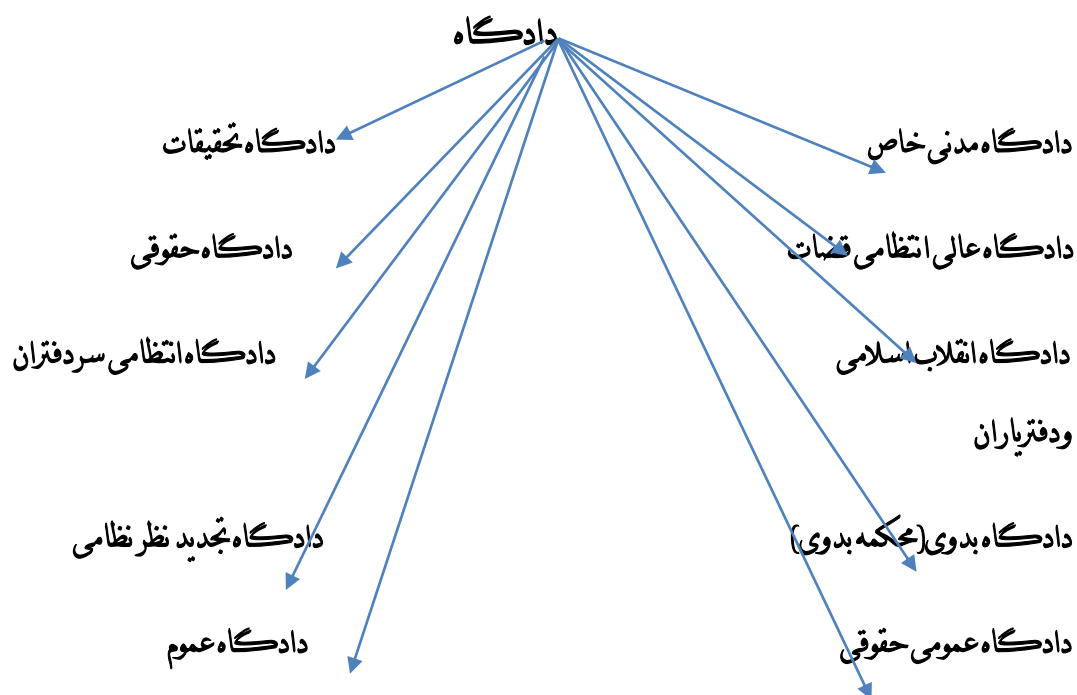
#### نمودار (۱۰-۱)

در نمودار بالای ( ۱۰-۱ ) می‌یابیم که میان سپرسرست اداره کل خدمات الکترونیکی و مرکز آمار فناوری اطلاعات رابطه‌ای جزء از کل وجود دارد ، اما در مورد سپرسرست اداره کل خدمات الکترونیکی و مدیران دفاتر خدمات الکترونیکی قضایی سراسر کشور رابطه‌ای تقابل معنایی به چشم می‌خورد.



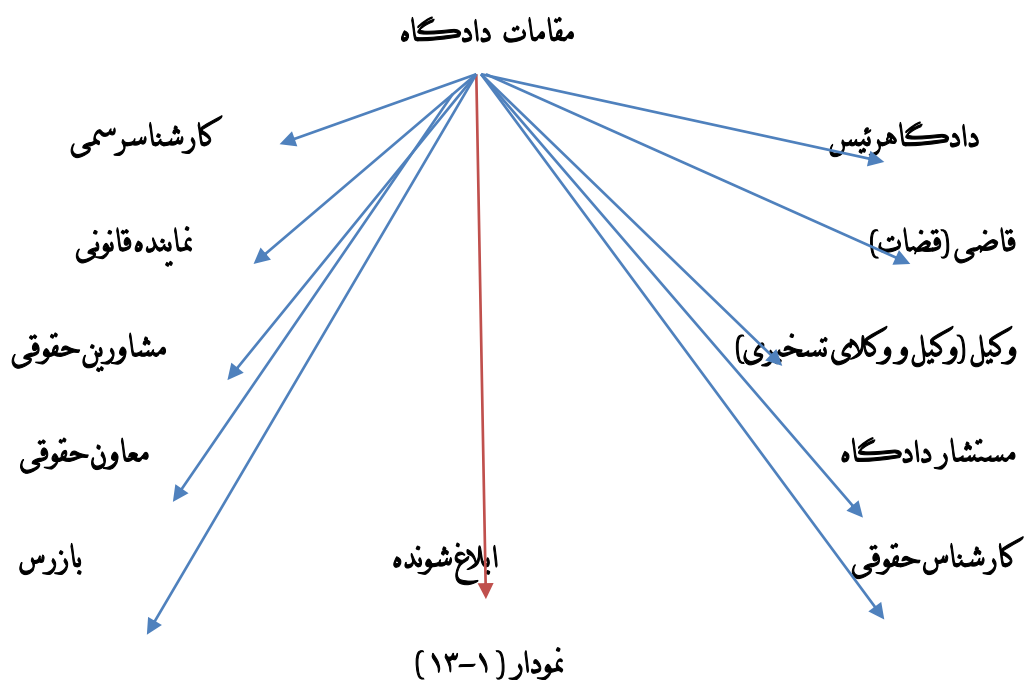
#### نمودار (۱۱-۱)

در نمودار بالای ( ۱۱-۱ ) می‌بینیم که میان دادگستری شامل دادگاه ، دادسرا ، شورای حل اختلاف ، دستگاه‌های اجرایی و کانون وکلای دادگستری که در این نمودار بالا یاد شده اند ، رابطه‌ای شمول معنایی به دست می‌آید. و نیز بین دادگاه و دادسرا رابطه‌ای هم معنایی هست ، و بین شورای حل اختلاف و دستگاه‌های اجرایی رابطه‌ای تقابل معنایی پیدا می‌شود. در مقابل ، کانون وکلای دادگستری جزء از دادگستری به شمار می‌رود. لذا بین آن‌ها رابطه‌ای جزء از کل وجود دارد. و نیز دادگاه ، دادسرا ، دستگاه‌های اجرایی جزء از دادگستری ( رابطه‌ای جزء از کل ) به حساب می‌آیند.

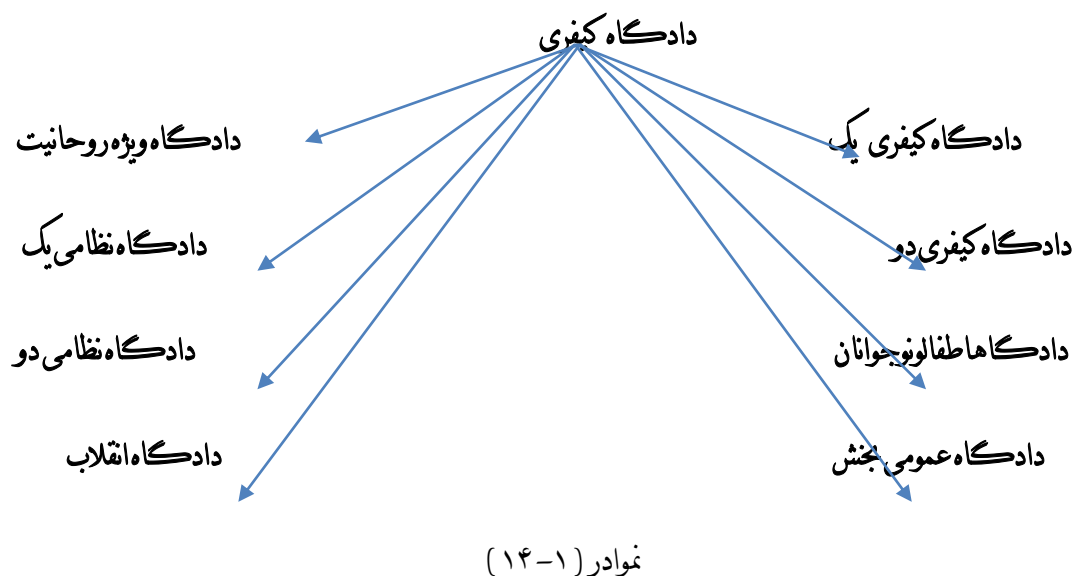


## نمودار (۱-۱۲)

در نمودار بالای ( ۱۲-۱ ) دیده می شود که بین دادگاه و انواع آن رابطه شمول معنایی ساخته می شود ، چونکه دادگاه ، دادگاه مدنی خاص ، دادگاه عالی انتظامی و دادگاه انقلاب اسلامی و دادگاه بدوی و غیره در بر می دارد ، ولیکن باید غیر از رابطه شمول معنایی رابطه های دیگر در این نمودار بیان کنیم ، مثلاً بین دادگاه مدنی خاص ، دادگاه عمومی حقوقی ، دادگاه انقلاب اسلامی و دادگاه عمومی رابطه تقابل معنایی وجود دارد. و نیز میان دادگاه عالی انتظامی قضات ، دادگاه تحقیقات ، دادگاه تجدید نظر انتظامی و دادگاه انتظامی سردفتران و دفتریاران رابطه تقابل معنایی به رخ داده می شود . در مقابل ، دادگاه عمومی ، دادگاه تجدید نظر انتظامی ، دادگاه تحقیقات ، دادگاه مدنی خاص ، دادگاه انقلاب اسلامی دادگاه بدوی ( محکمه بدوی ) جزء از دادگاه به شمار می روند . و در اینجا می بینیم که بین آن ها و بین دادگاه رابطه جزء از کل ساخته می شود.

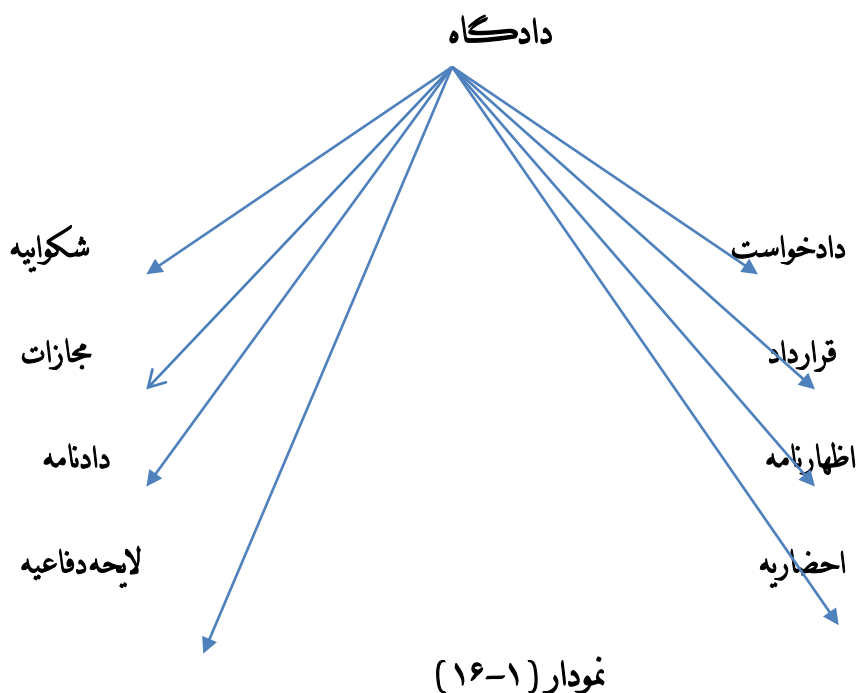


در نمودار بالای ( ۱۳-۱ ) پیدا می کنیم که بین رئیس دادگاه و قاضی رابطه تقابل معنایی وجود دارد ، و نیز بین وکیل و قاضی هم رابطه تقابل معنایی تولید می شود. و همچنین میان مستشار دادگاه ، کارشناس حقوقی، کارشناس رسمی و نماینده قانونی رابطه تقابل معنایی پیدامی گردد . و دیگر می یافتیم که میان مشاورین حقوقی ، معاون حقوقی ، بازرس رابطه تقابل معنایی تشکیل می شود. در مقابل ، دادگاه شامل رئیس دادگاه ، قاضی ، وکیل ، مستشار دادگاه ، و کارشناس حقوقی و غیره از مقاماتی که در این نمودار یاد شده اند است ، بین آن ها رابطه شمول معنایی به وجود می آید. علاوه براین ، ابلاغ شونده ، بازرس ، قاضی و وکیل جزء از مقامات دادگاه به شمار می روند .

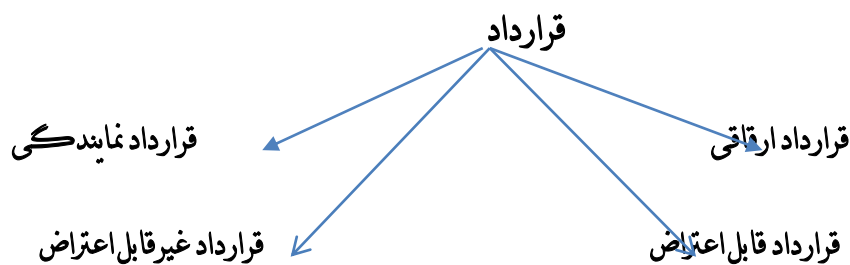


در نمودار بالای ( ۱- ۱۴ ) می بینیم که بین دادگاه کیفری یک و دادگاه کیفری دو رابطه تقابل معنایی تولید می شود ، و میان دادگاه اطفال ونوجوانان و دادگاه عمومی بخش و دادگاه ویژه روحانیت و دادگاه انقلاب هم رابطه تقابل معنایی به دست می آید ، و بین دادگاه نظامی یک و دادگاه نظامی دو رابطه تقابل معنایی هست ، همانطور که دادگاه کیفری یک و دو ، دادگاه عمومی بخش ، دادگاه انقلاب ، دادگاه نظامی یک و دو ، دادگاه ویژه روحانیت و دادگاه اطفال و نوجوانان جزء از دادگاه کیفری به حساب می آیند. یعنی بین آن ها رابطه جزء از کل وجود دارد . علاوه بر این ، دادگاه کیفری شامل دادگاه کیفری یک و دو ، دادگاه اطفال ونوجوانان ، دادگاه عمومی بخش ، دادگاه ویژه روحانیت ، دادگاه نظامی یک و دو و دادگاه انقلاب است ، یعنی می یافتم که بین آن ها و میان دادگاه کیفری رابطه شمول معنایی ساخته می شود.

قبل از شروع کردن به بررسی اصطلاحات جدید است ، باید اصطلاحات دیگر مربوط به هر دادگاه را بیان کنیم:

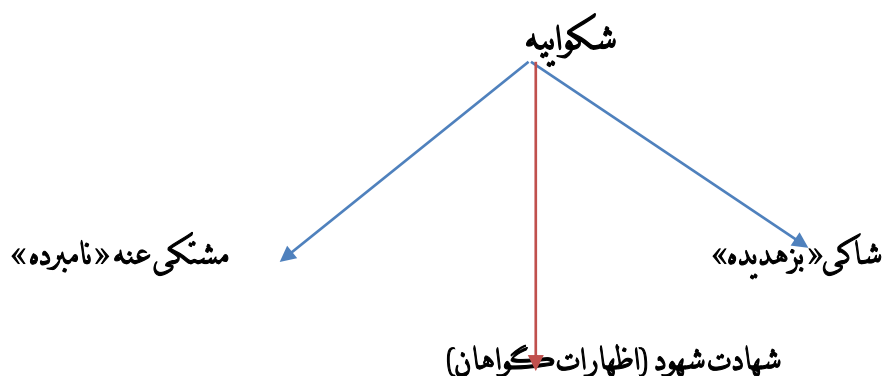


در نمودار بالای ( ۱- ۱۶ ) می بینیم که میان دادخواست و قرار داد و اظهارنامه رابطه تقابل معنایی تشکیل می شود. میان احضاریه و دادنامه همچنین رابطه تقابل معنایی هست ، همانطور که بین لایحه دفاعیه ، قرارداد اظهارنامه و دادگاه رابطه جزء از کل پیدا می گردد، یعنی همهء واژه ها که در بالا یاد شده اند ، با دادگاه رابطه جزء از کل وجود دارد .



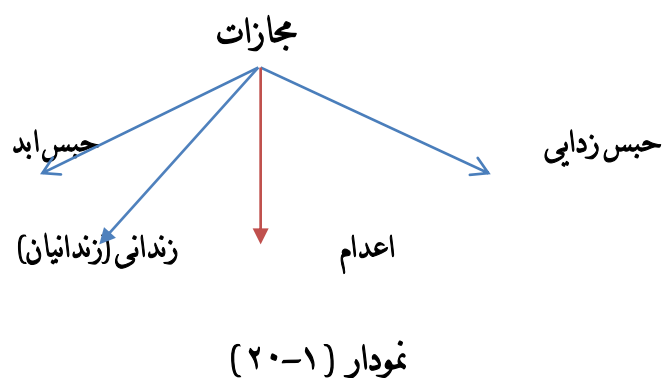
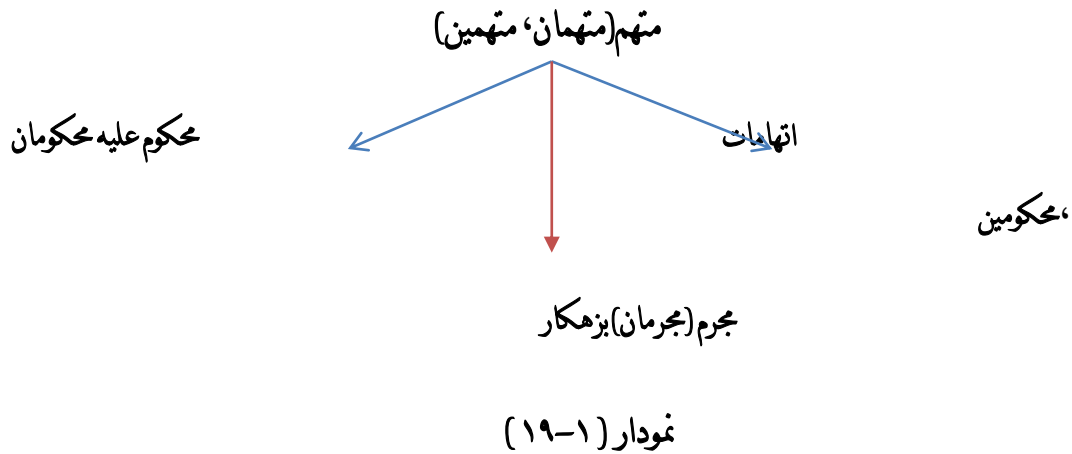
## نمودار (۱۷-۱)

چنانکه در نمودار بالای ( ۱۷-۱ ) بیان می کنیم که قرارداد شامل قرارداد ارفاقی ، قرارداد نمایندگی ، قرارداد قابل اعتراض و قرارداد غیر قابل اعتراض است ، لذا بین قرارداد و کلماتی که در این نمودار ذکر شده است ، رابطهء شمول معنایی وجود دارد ، و دیده می شود که میان قرارداد ارفاقی و قرارداد نمایندگی رابطهء تقابل معنایی ساخته می شود ، اما در مقابل ، میان قرارداد قابل اعتراض و غیر قابل اعتراض هم رابطهء تقابل معنایی وجود دارد.

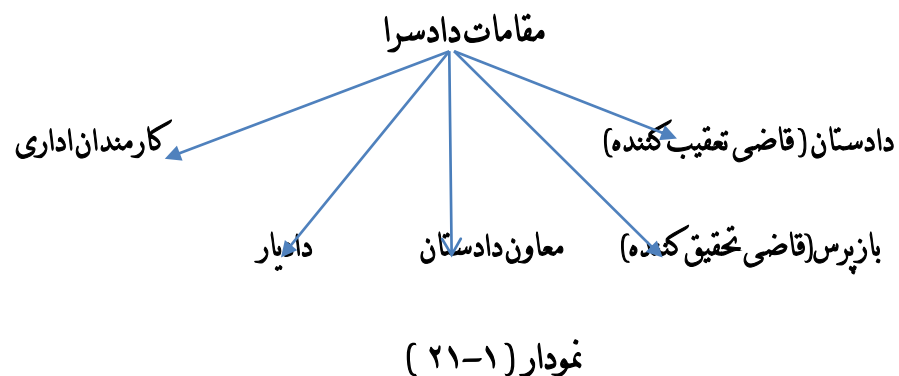


## نمودار (۱۸-۱)

و در نمودار بالای ( ۱۸-۱ ) پیدا می کنیم که شکواییه (شاکی ، مشتری عه و شهادت شهود ) در برمی گیرد، لذا بین شکواییه ، شاکی ، مشتری عه و شهادت شهود رابطهء شمول معنایی تولید می شود ، و نیز بین شاکی و بزه دیده رابطهء هم معنایی وجود دارد ، و دیگر می یافتیم که بین مشتری عه و نامبرده هم رابطهء هم معنایی است . در مقابل ، شاکی ، مشتری عه و شهادت شهود جزء از شکواییه بشمار می روند .



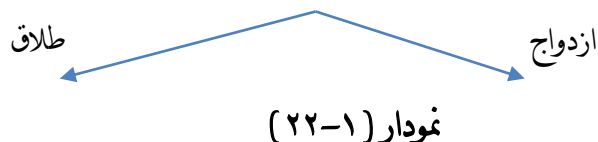
اما در نمودار بالای ( ۱۹-۱ ) می بینیم که بین متهم و محکوم علیه و مجرم رابطه تقابل معنایی می باشد .و همچنین در نمودار بالای ( ۲۰-۱ ) پیدا می کنیم که بین مجرم وبزهکار رابطه هم معنایی هست. اما در مورد حبس زدایی وحبس ابد و اعدام رابطه تقابل معنایی یافت می شود .، علاوه براین ، زندانی جزء از محکوم علیه ومجرم به حساب می آید.



در نمودار بالای ( ۲۱-۱ ) می یابیم که در ابتدا میان دادستان وبازپرس رابطه تقابل معنایی ساخته می شود . و بین دادیار ومعاون دادستان وکارمندان اداری نیز رابطه تقابل

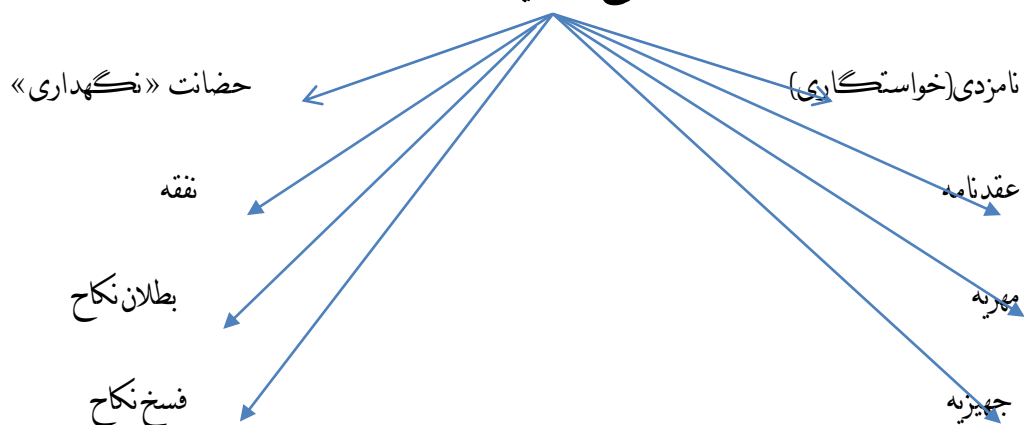
معنایی هست ، اما بین دادستان وقاضی تعقیب کننده رابطه هم معنایی به نظر می آید .  
و نیز میان بازپرس وقاضی تحقیق کننده رابطه هم معنایی می باشد. علاوه براین ، دادستان  
، بازپرس ، معاون دادستان ودادیاروکارمندان جزء از مقامات دادرسی به شمار می روند ،  
لذا بین آنها وبین دادرسی رابطه جزء از کل است

### دفاتر رسمی ازدواج و طلاق



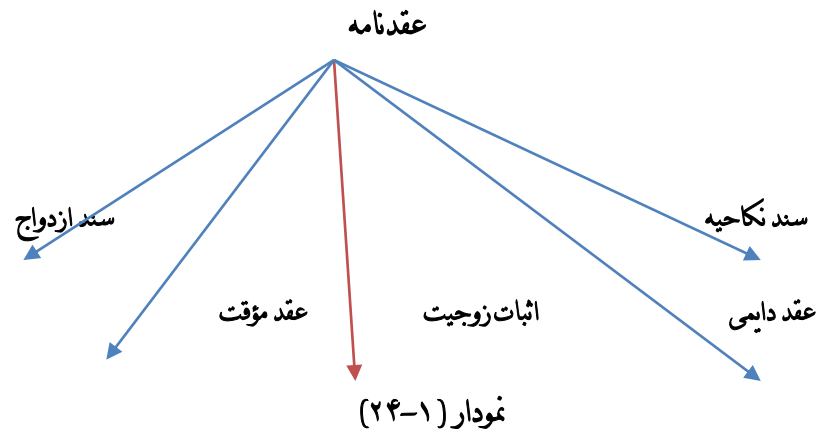
و نیز در نمودار بالای (۱-۲۲) میان ازدواج و طلاق رابطه تقابل معنایی پیدا می شود .

### ازدواج (زناشویی)

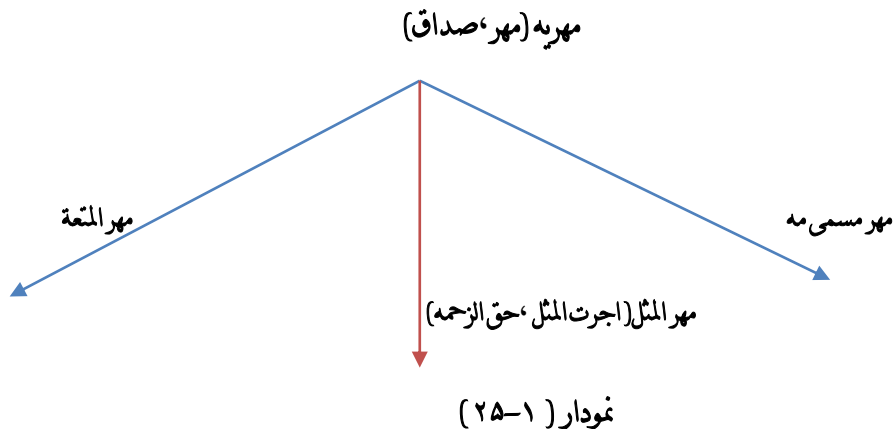


### نمودار (۱-۲۳)

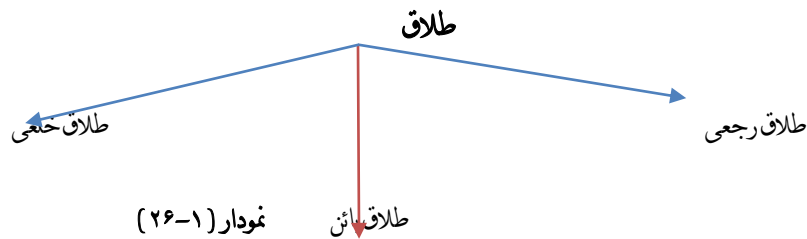
اما در نمودار بالای ( ۱-۲۳ ) می بینیم که میان ازدواج و طلاق رابطه تقابل  
نمایان می شود . میان نامزدی و ازدواج هم تقابل معنایی وجود دارد ، ومیان بطلان ازدواج  
وفسخ نکاح هم تقابل معنایی یافت می شود ، همچنین میان مهریه وجهیزیه تقابل معنایی  
به وجود می آید، و رابطه میان (نامزدی ، خواستگاری )هم معنایی هست ، و نیز بین  
(ازدواج ، زناشویی ) ، (حضانة ، نگهداری) هم معنایی پیدا می گردد ، زیرا این کلمه ها  
نشانه همان معنی است. علاوه براین ، بین مهریه ، عقدنامه ، جهیزیه ، نفقه ، حضانة  
، در این نمودار یاد شده رابطه جزء از کل می باشد. در این نمودار هم رابطه شمول  
معنایی وجود دارد یعنی ازدواج صیغه نامه ، نامزدی عقد نامه ، مهریه ، جهیزیه، حضانة  
، نفقه، بطلان نکاح وفسخ نکاح در برمی گیرد.



در نمودار بالای ( ٢٤-١ ) دیده می شود که بین سند نکاحیه و سند ازدواج و عقد دائمی رابطه هم معنایی به وجود می آید. و نیز میان عقد دائمی و عقد مؤقت رابطه تقابل معنایی است. همانطور که عقدنامه شامل سند نکاحه و سند ازدواج و عقد دائمی و عقد مؤقت تشکیل می شود، لذا بین آنها و بین عقد نامه رابطه شمول معنایی وجود دارد. علاوه بر این، اثبات زوجیت جزء از عقدنامه به حساب می آید.



در نمودار بالای ( ٢٥-١ ) دیده می شود که مهریه یا مهر شامل مهر مسمی و مهر مثل و مهر متعه است. بین مهریه و مهر المسمی، مهر المثل و مهر المتعه رابطه شمول معنایی یافت می شود. و نیز بین مهر مسمی، مهر مثل و مهر متعه رابطه تقابل معنایی ساخته می شود، اما مهر المثل و اجرت المثل و حق الزحمه بین آنها رابطه هم معنایی به چشم می خورد، همچنین میان مهریه و صداق هم معنایی وجود دارد.



و نیز در نمودار بالای ( ۱-۲۶ ) می یابیم که میان طلاق و انواع آن رابطه شمول معنایی است . و نیز میان طلاق رجعی و بائن و خلعی رابطه تقابل معنایی به وجود می آید . و دیده می شود که میان طلاق و طلاق رجعی ، بائن و خلعی رابطه جزء از کل ساخته می شود .

### نتیجه گیری :

پژوهنده با مطالعه این تحقیق نتیجه گرفت که بسیاری از اصطلاحات معنای آنها باتوجه به کاربرد آنها در اسناد اداری حقوقی متفاوت است به عنوان مثال واژه ی « دادستان » در برخی اسناد و مدارک به معنای قاضی می آید ، اما در اسنادها ی دیگر به معنای « دادستان عمومی » آمده است . و نیز او با مطالعه این تحقیق نتیجه گرفت که روابط مورد استفاده بین کلمات از یک زمینه به زمینه دیگر متفاوت است و در یک زمینه معنایی هم متفاوت می باشد و از این روابطی که محقق به آن رسیده است ، رابطه شمول معنایی ، هم معنایی ، تضاد معنایی ، تناظر معنایی و رابطه جزء به کل است . و همچنین با مطالعه این بررسی یادداشت شد که بسیاری از واژه های مختلف به یک معنی دلالت می کند ، مانند : سند نکاحیه ، عقد ازدواج ، مهر ، صداق ، و غیر از آنها که محقق مطالعه کرد .

### منابع :

- باوزير ، منال ابو بكر سعيد : ( ۱۴۲۷ / ۱۴۲۸ هـ ) ، ( الفاظ الأمراض فی قاموس المحيط للفيروز آبادی - دراسة دلالية ) ، المملكة العربية السعودية ، مكة المكرمة . ..
- شریفی ، وردنجانی : ( ۱۳۸۷ ش ) ، ( پربسامد ترین روابط مفهومی میان واژگان ) ، مجله زبان و ادبیات فارسی ، دانشگاه سیستان و بلوچستان ، سال ششم - بهار و تابستان ...
- صفوی ، کورش : ( ۱۳۹۱ ) ، آشنایی با زبانشناسی ، چ ۱ ، نشر علمی ، تهران ...
- عمر ، احمد المختار : ( ۱۹۸۵ م ) ، ( علم الدلالة ) ، الطبعة الاولى ، علا الكتب ، القاهرة ..

### References:

- Bawazir, Manal Abu Bakr Saeed (1427-1428), (The term diseases in the ocean dictionary by Fayrouz Abadi- semantic study, kingdom of Saudi Arabia, Mecca.
- Omar, Ahmed Al- mukhtar (1985), (semantics), first edition, ola the books, Cairo.
- Safavid, Cyrus (1391), Familiarity with linguistics, Ch 1, Scientific publication, Tehran.
- Sharifi, Wardanjanani (1387), The most frequent conceptual relationships between words, Journal of Persian Language and Literature, University of Sistan and Baluchistan, The sixth year –spring and summer.